

Rök och speglar

av Joakim Hertze

©2007 Joakim Hertze. Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 3.0 Unported licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Hjärtat bankade i bröstet på mig, varje andetag gjorde ont. Jag kunde känna blodsmak i min uttorkade mun. Jag sprang för mitt liv den där dagen, något jag varken gjort tidigare eller senare i mitt liv. Det var nästan exakt tre kilometer från skolan och hem – även om jag fått en snabb start visste jag att han skulle hinna ikapp mig förr eller senare.

Jag sprang igenom ett bostadsområde med ryggsäcken dunsande på ryggen. Gatan var full av skolbarn på väg hem, men jag märkte dem knappt – jag hade blicken fäst vid fjärran, vid räddningen. Jag sneglade bakåt och såg honom. Han hade tagit in på mig, men var fortfarande långt borta.

Efter ett sista rött hus tog skogen till sist vid. Trots allt som byggts under årens lopp hade man här lämnat kvar ett stycke orörd natur och istället byggt bilvägar och cykelvägar runt om, likt en katt kring het gröt. Det gick många rykten om vad som försiggick i den skogen – en del sa att där fanns spöken, en klasskamrat menade att den var ett tillhåll för pedofiler och knarkare.

På min högersida stannade treans buss precis vid en hållplats och gav ifrån sig ett pysande ljud. Trädstammar och buskar svischade förbi mig på vänstersidan. Plötsligt såg jag en öppning i den täta vegetationen och utan att hinna tänka kastade jag mig in för att försöka skaka av mig min förföljare.

När jag vände mig om nästa gång syntes dagen utanför bara som en suddig ljuspunkt i fjärran. Framför mig, ovanför mig och under mig var bara löv, knotiga grenar och vassa kvistar. Jag stod stilla en stund och lyssnade efter ljudet av steg, men allt jag hörde var min egna häftiga andhämtning. Jag fortsatte framåt ytterligare en bit och gången genom grenverket blev allt snävare. Tillslut blev jag tvungen att krypa fram. Jag kände hur skrovlig bark skavde i mitt ansikte och hur taggar grep tag i mina kläder och rispade min hud. Så plötsligt vidgades gången igen och tog slut.

Jag befann mig istället i ett naturligt rum, där den bortre väggen utgjordes av en bergvägg av granit. Mossa och murgröna letade sig upp längs den skrovliga ytan och i skrevorna spirade små ekplantor.

Väggen var så hög att jag med nöd och näppe kunde ana krönet långt däruppe. Resten av rummet ramades in av uråldriga ekar, med knotiga stammar och slingrande rötter. De skickade sina grenar långt över mitt huvud och lät sitt lövverk bilda ett tak, som sakta rörde sig i vinden. Solljuset strilade ner genom bladen och lånade ljusgrön färg på vägen. Mellan ekarna slingrade sig tovigade snår av trollhassel och nypon, på marken växte långt saftigt gräs.

Humlor surrade i solljuset, på jakt efter pollen. Myror kröp längs med trädstammarna, med bitar av löv och bark på ryggen. Någonstans sjöng en koltrast.

Jag tog ett par steg mitt ut i gläntan och såg mig omkring. Sakta började min andhämtning lugna sig. Så märkligt att jag aldrig hade sett den här platsen tidigare. Den låg ju ändå precis bredvid cykelvägen till skolan.

”Goddag, pojk!”

Rösten kom bakifrån och jag snurrade förskräckt runt, men ingen var där.

”Hallå?”

”Hallå, själv.”

På marken, mellan enorma ekrötter, låg ett skelett till hälften begravet i marken. Skallen låg nästan helt ovan jord, även om det var så svartnad av väder och vind att den såg ut att vara en del av underlaget. En näbbmus tittade förskräckt ut genom en av ögonhålorna och försvann lika plötsligt igen när den fick syn på mig. De mörka benen i bröstkorgen sammanflätades av trädrötter och murgröna, vilket gjorde gränsen mellan skogen och kadavret otydlig. De knotiga resterna av en hand stack upp ur jorden, likt en torr kvist.

”Vad heter du, pojk?”

”David.”

”Ah. Angenämt. Jag är *Henry Filipppe Trousseau III.*”

”Va, heter du verkligen så?”

”Njae. Egentligen heter jag Gunnar, men Henry är mitt artistnamn. Eller var. Numera kommer jag inte ut på turné särskilt mycket.” Skelettet skrattade torrt.

”Jag var en aktad magiker en gång, en av landets främsta illusionister. Under femtio- och sextiotalet turnerade jag land och rike runt med min föreställning. Jag var omåttligt populär – alla kom för att se mig.”

”Tillsammans med mina två assistenter bländade jag min publik. Jag delade damer i tu, jag lät besökare sväva fritt i luften och jag drog kaniner ur min svarta cylinderhatt. Min höjdpunkt – mitt *magnum opus* – var när jag själv försvann i tomma intet mitt framför folks ögon – under det sista numret. Jag kan fortfarande höra publiken dra efter andan. Det var allt jag levde för.”

Skelettet suckade tungt och var tyst en stund.

”Vet du hur det gick till?”

”Vad då?”

”Mina trick? Egentligen skall du en trollkarl aldrig avslöja sina hemligheter, men jag skulle tro att jag kan göra ett undantag under rådande omständigheter.”

”Rök och speglar – allt görs med rök och speglar. Folk ser vad de vill se. Sanningen har mycket lite att göra med hur man uppfattar världen.”

Den lilla näbbmusen hade nu tagit mod till sig, rusade ut ur den högra ögonhålan, tog ett ekollon i munnen och försvann in i skallen igen. Jag var så förvånad över att stå ansikte mot ansikte med ett talande skelett att jag inte ens blev rädd.

”Hur länge har du legat här?”

”Åh, alldeles för länge är jag rädd. Tag lärdom av mig, pojk – var försiktig med vilka avtal du ingår.”

”Vad menar du?”

”Jag ligger här och ruttnar på grund av att jag en gång slöt ett avtal med hin håle själv. Mot tjugo års framgång med mina illusoriska talanger byter jag min eviga själ. Jag fick mina tjugo år och här – just i den här gläntan – stal djävulen min själ. Han sa aldrig att det skulle

innebära att man var fjättrad vid sina ben i all tid och evighet. Jag borde ha läst det finstilla.”

”Skojar du med med?”

”Jo, det gör jag faktiskt.”

”Men varför ligger du här då? Egentligen?”

”Åh, det gamla vanliga. Jag fick ihop det med en kvinna ifrån trakten under ett turnéstopp här i närheten. Vi hade stämt möte i den här gläntan, men hon dök aldrig upp. Det gjorde däremot hennes make. Innan jag visste ordet av hade jag en kniv mellan skulderbladen.”

”Men hur kan du fortfarande prata.”

”Du, jag har funderat över det i mer än trettio år – men jag vet inte. Det är förbannat märkligt, det är vad det är. Och *du*, vad har du för ursäkt att gömma dig här under träden?”

”Jag gömmer mig inte.”

”Nähe.”

”Jag försökte hitta en genväg hem.”

”Varför så bråttom?”

”En kille i klassen jagar mig.”

”Jasså? Hur kommer det sig?”

”Jag råkade ge honom en magsup.”

”En magsup? Så bra för dig. Jag antar att han förtjänade den?”

”Jag tror det...”

Jag berättade för skelettet hur det kom sig att jag var jagad. Vi hade fått tillbaka våra matteprov tidigare den där dagen. Mattias var en person som sällan hade bra på några prov över huvud taget. Istället var han bäst i klassen på skolgympan, sprang snabbast av alla, sparkade boll så hårt att ingen kunde ta den och stötte en kula längre än gympaläraren. Detta verkade aldrig vara tillräckligt för honom och han kunde aldrig låta bli att ger sig på den som utmärkte sig på andra områden. Denna dag var det jag som hade haft bäst poäng, något som hände ibland.

Mattias hade kommit med nedvärderande kommentarer hela dagen, han hade slängt upp min jacka i en björk ute på innergården och han gick med flit in i mig flera gånger och skrek:

”Va fan gör du? Se upp, plugghäst!”

Varje gång hade han sedan boxat till mig i bröstet.

Skoldagen hade avslutats med en dubbellektion träslöjd – ett av mina favoritämnen. Just då höll vi alla på att tillverka smörknivar och jag satt på en pall och sandpappade min skapelse. Mattias kom bakifrån och ryckte undan pallen så jag flög baklänges i golvet och slog i huvudet med en smäll.

”Oj, då. Kan du inte sitta på en pall, plugghästen? Har du inte pluggat till ’sitta-på-en-pall-provet’?”

Han fortsatte med sina påhopp och gjorde hela lektionen till en enda lång plåga. Läraren märkte ingenting – eller orkade inte ingripa. Som vanligt.

När klockan till sist ringde ut tog vi alla på oss våra ytterkläder, sa ”hejdå”, och satte av hemåt. En del ensamma, andra i så grupper. Jag gick själv, men Mattias fortsatte svassa efter mig med sitt häcklande. Plötsligt kändes det som om jag inte klarade av att höra mer. Jag var full, det stod mig upp i halsen. Utan att tänka efter vände jag mig och slog till honom i magen så hårt jag kunde med en knyten näve.

”Håll käften!”

Han blev alldeles tyst och stirrade på mig med tom blick. Jag visste att det bara handlade om sekunder innan det gick upp för honom vad som hade hänt och jag sprang därifrån – så fort mina ben kunde bära mig.

”Åhå”, sa skelettet, ”jag tycker det låter som han förtjänade vad han fick.”

”Det tror jag inte han tycker.”

”Brukar du bli mobbad?”

”Mobbad? Jag blev inte mobbad.”

”Inte? Vad blev du då?”

”Retad.”

”Ok. Brukar du bli retad ofta?”

”Ibland. Jag antar att jag är lite annorlunda.”

”Är du? Hur menar du?”

”Alla killarna i min klass brukar spela fotboll på rasterna. Det är allt de någonsin gör. De flesta av dem brukar hålla på med sport hemma också. Många är med i fotbollslaget, andra spelar andra saker. Jag har försökt spela fotboll några gånger, men jag är helt kass. Jag tycker inte det är roligt.”

”Är det bara du som inte är med på fotboll?”

”Nej, Jimmy spelar inte heller. Men han är ju nästan blind.”

”Vad gör du istället?”

”Här på rasterna brukar jag mest promenera runt och fundera på saker och ting. Oftast tillsammans med Jimmy, faktiskt. Ibland själv.”

”Vad pratar ni om då?”

”Olika saker. Ofta andra platser – magiska platser där fantastiska saker kan hända. Inte som i skolan.”

”Gillar du inte skolan?”

”Den är väl ok. Men jag drömmer mig ofta bort. Det är kanske därför alla tycker jag är konstig.”

”Tycker de verkligen det? Säger de så?”

”Nej, inte precis. Kanske är det bara jag som tycker det. Ibland passar jag inte in. Jag vill vara som alla andra, men jag kan inte.”

Skelettet var tyst en stund.

”Det är lätt för mig att säga – och säkert svårt för dig att tro på – men du skall vara glad att du inte är som alla andra. En vacker dag kommer det att bli din största tillgång. När man är i din ålder vill man nästan göra allt för att passa in. När man har levt lite längre är det de unika egenskaperna som är viktiga – som verkligen betyder något.”

”Tro mig, de killarna som är tuffa, självsäkra och lirar boll idag är de som kommer stå på verkstadsgolvet på Volvo, medan sådana som du tar för er av världen.”

”Håll ut. Det är värt det.”

”Trodde du att du skulle kunna gömma dig från mig?”

Jag snurrade runt och fann Mattias hånfinande, på väg ut ut gången genom buskaget.

”Din lilla plugghäst. Din äckliga lilla plugghäst. Nu hjälper det inte att alltid ha bäst på proven, va?”

Jag öppnade munnen för att säga något, men hade plötsligt slut på ord. Inte ett ljud kom över mina torra läppar. Mattias, min nemesis, stod nu framför mig med ett triumferande uttryck i ansiktet. Vi var rätt så jämnlånga vi två, men han var nästan dubbelt så bred som jag.

”Mattias, jag ...”

”Äh, håll käften. Du slog mig i magen. Nu är det min tur. Var vill du ha det? I magen eller på pungen?”

Jag svalde hårt och försökte tänka efter var det skulle göra *minst* ont. Jag slöt mina ögon.

”Magen.”

”Ok. Här kommer den!”

Det smällde till när Mattias gav mig ett knytnävslag rakt i ansiktet. Mitt huvud rykte bakåt av kraften och det kom ett knakande ljud från nacken. Stjärnor dansade för min inre syn.

”Ah, fan. Magen, jag sa ju magen!”

”Överraskning! Öörk! Du kladdade på mig!”

Jag kände något varmt breda ut sig över mitt ansikte, in i munnen och ner för hakan. Det smakade metalliskt. Mattias hade fått lite näsblod på sin knutna högerhand – det var en klen tröst.

”Fy fan, så äckligt!” Han torkade av handen på en grästuva på väg tillbaka in i gången som ledde ut ifrån gläntan.

”Ha det så bra då, plugghästen. Se upp så pedofilerna inte tar dig.”

Det kändes som om blodet forsade ut min näsa och jag satte mig ner på huk, knep med tummen och pekfingret över näsroten och böjde huvudet framåt. Det tog ändå en lång stund innan det hade slutat. Näsan pulserade av en dov, varm smärta.

Det prasslade i buskarna när Mattias försvann. Jag satt med huvudet mellan knäna en lång stund innan det äntligen slutade blöda.

”Så det var Mattias, det där. Han verkade ju vara en trevlig prick.” Skelettets röst dröp av ironi.

”Aj! Fan vad ont det gör. Det är ok. I morgon kommer allt vara bättre igen. Åtminstone tills vi får tillbaka nästa prov.”

”Lita på mig, den där killen kommer du lämna efter dig i dammet när du drar fram genom livet. Dessutom stod du ju på dig idag. Bra gjort!”

”Skojar du med mig? Han gav mig ju en smocka så blodet sprutade.”

”Det är möjligt. Men du bad inte om ursäkt för att du slagit honom tidigare. Det var nog det han mest av allt ville ha. Han ville se dig krypa, men den tillfredsställelsen fick han inte.”

”Jag måste nog dra hemåt nu. Min morsa kommer snart börja undra vart jag har tagit vägen.”

”Gör du det. Ta hand om dig, pojk. Kom gärna och hälsa på igen – jag skall ju ingenstans.”

Jag lyfte min hand till farväl och började försiktigt ta mig ut genom den igenväxta gången genom buskaget. Den här gången tog jag min tid på mig – allt för att undvika ännu fler skrapsår och hudrispor.

Jag återvände förstås aldrig till den där skogsgläntan. Jag vet egentligen inte varför. På något sätt verkade allt så otroligt när jag väl kommit ut i verkligheten igen – som en dröm. Idag, femton år senare, har villabebyggelsen har brett ut sig alltmer, men ännu står skogspartiet kvar, om än mindre än vad jag minns det. Den snåriga och trånga passagen, som en gång var enda vägen in, är nu vidgad till en stig och någon har ställt en bänk i metall och grönmålat trä vid bergsväggen. En grön papperskorg står vid sidan om, ironiskt nog är den tom – En pappersmugg från McDonalds och några använda servetter ligger utanför.

De mäktiga ekarna ramar fortfarande in detta naturliga rum och bildar ett tak över mitt huvud, men allt känns mindre levande än vad det gjorde den där dagen för länge sedan. Det finns inte längre någon magi i luften, bara en torr verklighet.

Jag går fram till platsen där jag för länge sedan pratat med ett skelett. Där, inkilat mellan eviga ekrötter, ligger en mossbevuxen sten med en form som påminner om ett kranium. Framför stenen bildar slingrande rötter och grenar en naturlig bur som nästan liknar en bröstorg. En liten bit åt höger sticker en vindpinad och förtorkad kvist upp ur jorden. Om man kisar med ögonen ser den nästan ut som de förbenade resterna av en mänsklig hand.

”Förlåt för att jag aldrig kom och hälsade på igen. Tack för alla kloka ord, de har hjälpt mig genom livet.”

Jag är inte säker på om någon hörde mig.